

ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮೂರು ಚಿತ್ರಗಳು

ಆದಿನಾರಾಯಣ, ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ, ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ತುಮಕೂರು

ಮೈಲ್ ಅಣ್ಣಮ್ಮೆ, ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ, ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ತುಮಕೂರು.

****

ಒಭಿಂದಿಚಿಳಿಗಳು: ದ್ವೋಣನ ಕೇರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾಗಲು ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಏಕಲವ್ಯನು ಒಬ್ಬ. ಅವನು ನಷ್ಟಾದರಾಜನಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಧನುಷನ ಮಗ. ಇವನು ವ್ಯಾಧನ ಮಗನಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ದ್ವೋಣರು ಇವನ್ನನ್ನು ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಶ್ವಿಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಏಕಲವ್ಯ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಿರಾಶನಾಗದೆ, ಕಾಡಿಗೆ ಹಿಂತಿರಿಗಿ ಮಣಿಣಿಂದ ದ್ವೋಣನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನಮಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವೋಣರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ಕಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಗುರು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಶಸ್ತಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೊಡಗಿದನು. ಅವನ ಗುರು ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾದ.

ಒಮ್ಮೆ ಕೌರವರು ಪಾಂಡವರು ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವರ ಬೇಟೆ ನಾಯಿಯು ಬೋಗುಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಏಕಲವ್ಯ ತಬ್ಬವೇದಿ ವಿದ್ಯೇಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾಯಿಯ ಬಾಯೋಳಗೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡಿದನು. ಇದನ್ನು ಅಜುರ್ನ ಕಂಡು ಈ ರೀತಿ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು? ಅವನ ಗುರುಗಳು ಯಾರು? ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಲು ದ್ವೋಣಾಚಾರ್ಯರೇ ಅವನ ಗುರುಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅಜುರ್ನ ದ್ವೋಣರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಿಂದೆ ದ್ವೋಣರು ನೀಡಿದ ವಚನ ನೆನಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಧನುರ್ವಿದ್ಯೇಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಶಿಷ್ಯನು ಮೀರಿಸಲಾರನು ಎಂದು ವಚನಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ ಆದರೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಷ್ಟು

ಶಿಷ್ಟ ಒಬ್ಬ ನನ್ನನ್ನು ಮೀರಿಸುವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ವ್ಯಾಧನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಅರ್ಜುನನೊಜಗೂಡಿ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಏಕಲವ್ಯಾನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಬಲಗೃಹೆಂಬಿರಳನ್ನು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಜುನನಾಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು, ದ್ರೋಣನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು ಉಳಿಯಿತು. ಇದು ವ್ಯಾಸ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಕಲವ್ಯಾನ ಕಥೆಯ ಸಂಗ್ರಹ.

ಏಜಧಿ ಘಾತಡಿಧಿ : ಧನುರ್ವಿದ್ಯೇ, ಮಹಾಭಾರತ, ‘ಹೆಂಬಿರಳು’, ಮನೋಧರ್ಮ, ವಣಾಕರ್ತಮು ಪದ್ಧತಿ, ಕರ್ತೃಪಾಡು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ.

ಏಕಲವ್ಯಾನ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸ್ವಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯ ಪಠ್ಯಗಳವರಗೆ ಹಲವು ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾತಿಂದಾಯಕ ಪಠ್ಯಗಳಾಗಿ ನಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಏಕಲವ್ಯಾನ ಗುರು ಭಕ್ತಿ ಅವನ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಏಕಾಗ್ರತೆ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಉತ್ಸಾಹ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತುವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಥೆ, ಕವನ, ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದಪ್ಪೆ ಅವರ ‘ಹೆಂಬಿರಳು’, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ‘ಬೆರಳ್ ಗೆ ಕೊರಳ್’, ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರ ‘ಏಕಲವ್ಯಾನ’, ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳು. ಈ ಮೂರು ಜನ ನಾಟಕಕಾರರು ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಥಾ ವಸ್ತು ಒಂದೇ ಆದರೂ, ನರೂಪಣಾ ಶೈಲಿ, ರಚನೆಯ ಉದ್ದೇಶ, ಗುರಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳು ನಾಟಕಕಾರರ ಮನೋಧರ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಅ) ಏಕಲವ್ಯಾನದ್ರೋಣರ ಬಳಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ.
- ಆ) ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಏಕಲವ್ಯಾನನ್ನು ಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸದಿರಲು ಕಾರಣಗಳು.
- ಇ) ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಪಡೆಯುವ ವಿಧಾನ.

ಐ) ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಪಡೆದ ನಂತರದ ಪರಿಣಾಮ. ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೂರು ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿನ ನರೂಪಣಾ ಶೈಲಿ, ರಚನೆಯ ಉದ್ದೇಶ, ಗುರಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅ) ಏಕಲವ್ಯ ದ್ರೋಣರ ಬಳಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ. ‘ಹೆಚ್ಚೆರಳು’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಏಕಲವ್ಯ ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತಂದೆಯಿಂದ ಹಲವ ಶಸ್ತೀ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಪ್ರವೇಣಾದ. ಇನ್ನೂ ಕಲಿಯಬೇಕಾದುದು ಎಷ್ಟೋ ಇದೆ ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಈರುಪುಲದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಶಸ್ತೀಸ್ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿರುವ ದ್ರೋಣನ ಬಗ್ಗೆ ಗೊಂಡಳದವರಿಂದ ಏಕಲವ್ಯನಾಗೆ ತೆಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ತಕ್ಷಣವೇ ದ್ರೋಣನರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಬಿಲ್ಲು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತು ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಬಾಲ್ಯ ಸಹಜವಾದ ಕುಶಾಹಲದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈತನಾಗೆ ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಣಪ್ತಪಾಡುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲ, ಅಂದು ಇದ್ದ ವಣಾಶ್ರಮ ಪದ್ಧತಿಯ ತಾರತಮ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ, ಆರ್ಥರು ಮತ್ತು ಅನಾರ್ಥರ ನಡುವಿನ ಅಂತರದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಗಲು ಅನುವಾಗುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆ ಹಿರಣ್ಯಧನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಹಿರಣ್ಯಧನು : ”ಎಲೆ ಮರುಳೆ,

ಮೊದಲೆ ಆರ್ಥಂ, ಮೇಲೆ ಪಾರ್ವನಾತಂ, ನಮಗೆ

ಕರಿಯ ಬಿಲ್ಲರನಾರ್ಥರಿಗೆ ಹೇಳುವನೇ ? ೧೧

– ಗೊಸು ಗೂರುವಂತೆಕ್ಕಲಂ ಜಾಡಿಸದೆ ಚಿಡ ಎನ್ನು!”

ಮೊದಲೆ ಆರ್ಥಂ ಮೇಲಾಗಿ ಭ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆದ ದ್ರೋಣನು ನನಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಂದಿಯು ನೆಲಗೊಸನ್ನು ಗುದ್ದುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಗುದ್ದಿ ಹೊರಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆಂದಾಗ ಏಕಲವ್ಯನು ತಂದೆಯನ್ನು ಕಾಡಿ ಬೇಡಿ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆ ಕಲಿಯಲು ಹಸ್ತಿನಾಮರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಬೆರ್ಳಾ ಗೆ ಹೊರ್ಳಾ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಧನುವಿನಂದರೇ ದ್ರೋಣಾಭಾರ್ಯರ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆಯ ಮಹಿಮೆ ತಿಳಿದು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ದ್ರೋಣರ ಬಳಿ ಶಿಷ್ಟನಾಗಲು ಸಿಧ್ಧನಾದಾಗ ಹಿರಣ್ಯಧನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಹಿರಣ್ಯಧನು : ”ಬಿಯದಗೆ ಒವಚುಗೆಯ್ಯಿಂತ್ಕೆ ಒಪ್ಪರ್

ನನ್ನನ್ನು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕು ನೂಂಕುವರ್” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಮಗನ ಉತ್ಸಾಹ ನೋಡಿ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆ ಕಲಿಯಲು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

‘ಏಕಲವ್ಯ’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಡಿನವರು ಕಾಡಿನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರನ್ನು ವಾದುರಿಸಲು ಅವರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ನಲ್ಲಿಸಲು ಕಾಡಿನವರು ಸಮರ್ಪಣಾಗಬೇಕಿದೆ.

ಕಾಡಣ್ಣ : ”ಅದೇನು ವರಸೆ! ಅದೇನ್ ಕಥೆ! ಅವರು ಬಿಟ್ಟ
ಒಂದೊಂದು

ಬಾಣನು ಕೆಳ್ಳಿಮುಚ್ಚಿಕಣ್ಣ ಬಿಡ್ಡೋದ್ದಾರಾಗೆ ಒಂದೊಂದು
ಗಾವುದ ದೂರ ಹೋಯ್ತುವೆ”.

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಏಕಲವ್ಯನು ನಾವು ನಾಡಿನವರಿಗೆ
ಸಮನಾಗಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಿಲ್ಲುವಿದ್ದೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ? ಹೇಗೆ? ಯಾರಿಂದ?
ಕಲಿಯುವುದೆಂದು ಜಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವನ ತಾಯಿಯಿಂದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು
ಬಿಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಹಿಮೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆ ಕಲಿಯಲು ಗುರುವಿನ ಬಳಿ ಹೊರಡಲು
ಸಿದ್ಧನಾದಾಗ ಅವರ ಮಾವ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. “ನನ್ನ ಆಸೆ ನೋಡಿ ನನಗೂ
ಸಂಜೋಷ ಏಕಲವ್ಯ, ಆದರೆ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ನನಗೆ ಇದ್ದೆ ಕಲಿಸಲ್ಲ. ನೇನು
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೇನೆ ಅವರಿಗೆ ಸೂತಕ. ಇನ್ನೂ ಇದ್ದೆ ಕಲಿಸ್ತಾರ, ಬ್ಯಾಡ.”
ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಏಕಲವ್ಯನು ತಾಯಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವರ ಮಾವನ್ನನ್ನು
ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆ ಕಲಿಯಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಮೂರು ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಲವ್ಯನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವುದರ
ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶ ಗಮನಸಿದರೆ, ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಮತ್ತು ಬೆರಳ್ ಗೆ ಕೊರಳ್ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ
ತಂದೆಯಿಂದ ಕಾಡಿನ ಬೇಡರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಬೇಕಾದ ವಿದ್ದೆಯನ್ನು ಏಕಲವ್ಯ
ಕಲಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮಧ್ಯ ಪಡೆಯಲು ದ್ರೋಣರ ಬಳಿ ಹೋಗುವುದು
ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ‘ಏಕಲವ್ಯ’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಮತ್ತು ಕಾಡಿನ ಬೇಡರ
ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ದೆ ಕಲಿಯಲು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸಾಧರ್ಕವಾಗುತ್ತದೆ.
ವಿದ್ದೆಯಂಬುದು ಯಾವಾಗಲು ಸ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷಾಧನೆಯ ಗುರಿಯಾಗಿರಬಾರದು,
ಸಮಾಜೋಪಯೋಗಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಉತ್ತಮ ನದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಆ) ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಏಕಲವ್ಯನನ್ನು ಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸದಿರಲು
ಕಾರಣಗಳು

‘ಹೆಬ್ಬೆರಳು’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಏಕಲವ್ಯನು ದ್ರೋಣರನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು
ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆ ಕಲಿಯುವ ತನ್ನ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ನಾಳೆ ಬಂದು
ಕಾಣಲು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮರುದಿನ ದ್ರೋಣನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.
ದ್ರೋಣ:” ನನ್ನೆ ಕಂಡಿಹೆನವನ ಚಾಪಾಗಮವ ಕಲಿವ

ನಂತೆ! ನಾನದನವನಗೆ ಕಲಿಸಬೇಕಂತೆ! ಏ
ನುದ್ದಟಂ! ನಷಾದಮವೂ ಧನುವೇದವೇ!

ಕ್ಷತ್ರದಾರಕರ ಸಹವಾಸದೊಳೆ ಶಿಕ್ಷಣವೇ? ”.

ಎಂದು ಆಷ್ಟೇಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹುರುಹುವರರು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹುರುಹುವರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮಜನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾರು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ

ದೋಣ : ನೀ ಬಿಲ್ಲ ಶಾವಕಂ, ನೇನನಾಯಕಿಶೋರ. ನನಗೆ ಪಂಚಮ ವೇದವಂ ಕಲಿಸಲಾನೆ!”

ಶಾಸ್ತ್ರದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನಾಯಕರು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವ ಏಕಲವ್ಯಾನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮರಗಳು ಸಮ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಲಾರವು. ಮೃಗಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸಮಾನವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಾರವು ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರಲ್ಲ ಎಂದು ವರ್ಣಣಶ್ರಮ ಧರ್ಮದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ.

ದೋಣ : “ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ, ವರ್ಣಾರ್ಥಾವನಧಃಪಾತಿಸಲೇ

ಶಾಸ್ತ್ರವಂ ಗಂಗೇಸೆಯಲೇ? ದ್ವಿಜರ ವಿದ್ಯಯಂ

ಬಿಲ್ಲಿಗೊರೆಯಲೇ? ಕ್ಷತ್ರೋಪಜೀಯಾಂ

ವರ್ಣ ಸಂಕರವಾಗದಂತೆ ಪಾಲಿಪ ರಾಜ ನೇತಿಗಾಂ ವ್ಯಾಖಾತ ಒಡ್ಡಲೇ?”

ಇಲ್ಲಿ ದೋಣಾಚಾಯಕರೇ ಆಯಕ ಮತ್ತು ಅನಾಯಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವಿನ ತರತಮ ಭಾವ ಹಾಗೂ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಯಲು ತಾನೇ ಬೆಂಬಲ ನೇಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

‘ಬೆರಳ್ ಗೆ ಕೊರಳ್’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೋಣರು ಏಕಲವ್ಯಾನನ್ನು ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಶ್ವೇಕರಿಸಲು ಸಿಧ್ಧನರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅರಸು ಮಕ್ಕಳ ಅಸೂಯೆ ಅಡ್ಡಬರುತ್ತದೆ. ‘ಶೂದ್ರನೊಡನೆಮಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಸಲ್ಲದೆಂದಾಡಿದರು’ ಅದಕ್ಕೆ ದೋಣರು

“ಶೂದ್ರನಾಡಮೇನ್ ಸಮರ್ಥನ್, ವಿನಯಶಾಲಿ, ಕಲ್ತ ಮೇಲಿಂ ಬಳಿಂ ನಮಗೆ ಸಲ್ಲನ್, ನಮ್ಮ ಸೇವೆಯೊಳ್ಳ ನಲ್ಲನ್” ಎಂದು ಏಕಲವ್ಯಾನ ಪರವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಅರಸು ಮಕ್ಕಳು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆಕರ ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೇ ಇವರಡು ಮೇಲುವರ್ಣಾದರಿಗೆ ಮೀಸಲು ಅವನ್ನು ಶೂದ್ರರು ಪಡೆಯಬಾರದೆಂಬ ನಲ್ಲಿವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಏಕಲವ್ಯ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತರು ಅದರ ಲಾಭ

ಅರಸರಿಗೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೂ ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕಂಬನ ತುಂಬಿದ ಏಕಲವ್ಯನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ದೋಣಿಯ

“ಅಳಲದಿರ್ ಆಸೆಗೆಡದಿರ್

ನೇನೆಮ್ಮೆ ಮನೆಯೊಳಾಳಾಗಿರು

ಈ ಗರುಡಿಗನ್ನ ಸೇವೆಗೃತರುತ್ತೆ

ದೂರದಿಂ ಕಂಡು ಕಲಿ ಕಲ್ಲನತಂ

ಮತ್ತುಳಿದುದಂ ಮನೆಯೊಳಿಯೆ ಕಲಿಯುವನತಂ

ಕಲಿಪೆನಶ್ವತಾಮನೋಡನೆ”

ಇದರಿಂದ ಕುವೆಂಪು ದೋಣಿರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬೈನತ್ಯಕ್ಕೆರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಏಕಲವ್ಯನು ತಂದೆಯ ಮರಣ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿದು ಕಾಡಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೋಣಿನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಮೂಲಕ್ಕಿಂತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಏಕಲವ್ಯನ ಗುರುಭಕ್ತಿಗೆ ಅಧ್ಯತ್ಮ ಹಿನ್ನಲೆಯನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಇಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಗುರುವಿಗ ಏಕಲವ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚೆರಳನ್ನು ದಾಖಿಕೆಯಾಗಿ ನೇಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ದೋಣಿ ಏಕಲವ್ಯನಾಗೆ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ನರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ದೋಣಿ ಪ್ರತೀಕವನ್ನು ಗುರುವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ದೋಣಿನ ಆರ್ಥಿಕವಾದ ಏಕಲವ್ಯನಿಗಿದೆ. ಇದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ.

‘ಏಕಲವ್ಯ’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆ ಕಲಿಯಲು ಬಂದ ಏಕಲವ್ಯನ್ನನ್ನು ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಭೀಮ ತುಂಬಾ ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. “ ಏ ಕಾಡಿನ ಕ್ರಮಿ, ಒಳಗೆ ಬರಲು ಎಷ್ಟೋ ದೃಯ್ಯನನಗೆ? ಏ ಬೇಡ ಜಂತು ಯಾವುದು ಎಲ್ಲಿರಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿರ ಬೇಕು, ತಿಳಿದಕೊ ಎಂದು ಹೀಯಾಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ತಾನು ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆ ಕಲಿಯುದರ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಏಕಲವ್ಯ: ಹೌದು ಆಜಾಯ್, ಕಾಡಿನ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಾಡಿನ ಶಿರಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಹೊಣೆ ನನ್ನ ಪಾಲಿನದಾಗಿದೆ. ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಬಿಲ್ಲಿಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಗುರುದೇವ.

ದೋಣಿ : ಏಕಲವ್ಯ ನನ್ನ ಆಸಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದೆ, ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಡ್ಡವಿದೆ. ಶೂದ್ರನಾಗೆ ಗುರುಮುಖೀನ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಬಾರದೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾರಿದೆ.”

ಹೆಬ್ಬೆರಳು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣರಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಇಲ್ಲ, ಬೆರಳ್ ಗೆ ಹೊರಳ್ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣರಿಗೆ ಆಸತ್ತಿ ಇದೆ ಆದರೆ ಅರಸು ಮಕ್ಕಳು ಅಡ್ಡಬರುತ್ತಾರೆ ಏಕಲವ್ಯಾ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ ಅಡ್ಡ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇ) ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಪಡೆಯುವ ವಿಧಾನ

ಹೆಬ್ಬೆರಳು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಏಕಲವ್ಯಾನನ್ನು ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ದ್ರೋಣರು ಸ್ವಿಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದುವರೆಗೂ ನಡೆದು ಬಂದ ವಣಾರ್ಥಮ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮೀರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕಲವ್ಯಾನ ಬಲವಂತಕ್ಕೆ ಅಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಿಲ್ಲಿದ್ಯೈಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕಲಿತ ನಂತರ ಏಕಲವ್ಯಾ ತಾನೇ ಹೋಗಿ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ನೇಡಿ ಬರುತ್ತೇನೇ ಎಂದಾಗ ಹಿರಣ್ಯಧನು ಬೇಡಪೆನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಹಿರಣ್ಯಧನು: “ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ನೇನಲ್ಲಿ ಹೋಗೆ ನನ್ನಯ ಬಯಕೆ ನೆರೆಯದೆಂದರಿತೋಡಂ ನನ್ನ ಜೀವಕೆ ಮೋಸ ವಿರದೆಂದ ಬೀಳ್ಬೂಟ್ಟೆ ನನ್ನನೇ ಹೋಸ ಮುಖಾ ಮುಖಿಯೋ ಜೀವಕ್ಕೆ ಮುಳುವೆಂದೆ ಮನಸಿನ ಕವಲು ಕೆಂದ್ದಿ ಬರುವುದೋ? ಕಂಗೆ ಬರುವುದೋ? ಜೀವಕ್ಕೆ ಬಹುದೋ? ಇಂಂತೆಕಟ್ಟುಕ್ಕುತ್ತಿದೆ”.

ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವುದೆಂದು ಹಿರಣ್ಯಧನುವಿನ ಭಯ. ಆದರೆ ಏಕಲವ್ಯಾ ಒಪ್ಪದೆ “ ಕೊಂಡ ಸಾಲವ ಕೊಡದೆ ಮಾರ್ಕೆಡುಕನೆನಸಲೇ, ನೆಮ್ಮೆ ಬಳಿಯನೆ ಸಾಲದೊಳಗದ್ದಿಸಲೆ ತಾತ ? ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಗುರುವಿನ ಮಿಳ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ನೇಡಿ ತೀರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಾರ್ಥಕತೆಯಿಲ್ಲ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ನೇಡದೆ ನಮ್ಮ ವಂಶವನ್ನು ಗುರು ಮಿಳದಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವಿಸಲು ಇಡಲೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ನೇಡಲು ತಾನೇ ಹಸ್ತಿನಾಮರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅನುವಾದಾಗ ಗುರುಗಳ ಆಗಮನವೇ ಕಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಏಕಲವ್ಯಾನು ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿ ಆನಂದ ತುಂದಿಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ದ್ರೋಣರು ತಾನು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿದ ಕುರುವಂತದ ಬಾಲರು ದಾಯಾದಿ ಮತ್ತುರದಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ದಾವಾಗ್ನಿ ಧಗಿಸುವುದೋ ಎಂದು ಜಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಜುನ ಬಂದು ಏಕಲವ್ಯಾನ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದಾ ಪ್ರವೇಣತೆಯನ್ನು ಅವನ ಗುರುಗಳು ನೇವಂತೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಜುನನನ ಒಡಗೂಡಿ ಬಂದ ದ್ರೋಣನು ಏಕಲವ್ಯಾನ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿದು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಎಕಲವ್ಯಾ: ಹೆಸರಿಸಿ ದೇವ ದ್ವಿಷಿಣಿಯ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೇಗಿಂ ಜೀವವನೆ ಮಾರಿತ್ತೆ

ದ್ರೋಣ: ನನ್ನ ಬಲಗಯ್ಯ ಹೆಚ್ಚೆರಳನೇ ಎನೆ ಕಂದ ?

ಎಕಲವ್ಯಾ: ಇತ್ತನದೊ ಗುರುದೇವ !” ಎಂದು ತನ್ನ ಬಲಗ್ಗೆಯ ಹೆಚ್ಚೆರಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದ್ರೋಣರು ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಿದೆ ನೇನು ದುಡುಕಿಬಿಟ್ಟೇ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ನಾರಾಯಣಂ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ, ಜಿರಕಾಲ ಬಾಲಿರ್ಯ ಎಂದು ಅರಸಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣರ ನಡೆನುಡಿ ಮತ್ತು ವೃಕ್ಷಿತ್ತದ ಅದಃಪತನ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

‘ಬರಳ್ ಗ ಕೊರಳ್’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಜುರನನಂದ ಏಕಲವ್ಯಾನ ಬಿಲ್ಲಿದ್ವೈಯ ಪ್ರಮೇಣತೆ ತಿಳಿದು ಕಾಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ದ್ರೋಣರು ಕಾಡಿಗೆ ಬರುವ ವಿಚಾರವು ಏಕಲವ್ಯಾನಗೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಏಕಲವ್ಯಾನು ಇಂದು ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಪಾವನವಾಗುವ ಸುದಿನವೆಂದು ಉತ್ತಾಹಭರಿತನಾಗಿ ಅನಂದದಿಂದ ಗುರುವಿನ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಾಡಿಗೆ ಪ್ರಮೇಣಿಸಿದ ದ್ರೋಣರು ವ್ಯಾಕುಲಚಿತ್ತರಾಗಿ ಅನ್ನದ ಹಂಗಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡಲಿರುವ ಪಾಪಕಾರ್ಯ ನೆನೆದು ಮರುಗುತ್ತಾನೆ.

ದ್ರೋಣ: ಈ ಅಹಂಕಾರಮೆಯೆ ಮೂಲಮನತರ್ಕಂ

ಅಲ್ಲದಿರೆ ನಾನೇತಕಾ ಅಜುರನಗೆ ಗುರುವಾಗಿ

ದ್ರುಪದನಂ ಗೆಲ್ಲು ತಂದೆನ್ನಡಿಗೆ ಕಡೆವಪೋಲ್

ಮಾಡಿ, ನನ್ನದೇರ್ಯ ಬಿಂಕದ ದೆವ್ವಕೆಡೆಯಿತ್ತು

ಸ್ವಾಸಾಚಿಯ ಹಂಗಿಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿರ್ದನೇ?

ಲೋಕತ್ರಯಂಗಳೊಳ್ಳ ನನ್ನಂ ಮೀದರಿಲ್ಲಮೆನೆ

ನಾಗೆ ಬಿಲ್ ಬಿಜ್ಜೆಯುಂ ಕಲಿಪೆನೆಂದಾಡುತ್ತಿರ್ದನಾ

ಕಂಗಳೋ ಓದಿದಿರ್ಮಾದಾತಂಗೆ ಕೀರ್ತಿಶಿಂ

ಽಽಽಽಽಽಮಾತ್ ಸೇವೆಯೊಳಿಪರ್ವನ್

ತಂದೆಯಿಲ್ಲದ ತಬ್ಬಲೀ

ಆ ಕಾಡ ಬೇಡರ ಹುಡುಗನನ್ ಬರಳ್ ಕೊಯ್ಯು

ಆ ರಕ್ತ ಪಂಕದಳವನ ಕೀರ್ತಿಪಂಕೇಜಮಂ ಮರೆಯವೇಲ್ಪಂತೆ”

ಇಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣನಗೆ ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯದ ಸ್ವಷ್ಟ ಅರಿವಿದೆ. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಕೂಡ ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ “ಅರಸು ಮಕ್ಕಳ ಕೂಳೆಗೆ ಆಳಾಗಿ

ಬಾಳ್ಳೋಣನೊಡ್ಡುತ್ತಿರ್ವರಿ ನರಕನಕ್ತದ ಭಾಯ್ಗು” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಏಕಲವ್ಯಾನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ದೇಶೋಣರು ನನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿಯ್ದೇ ಜಾಣ್ಣಿಯನ್ನು ತೋರಿಸೆಂದು ಗಗನದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆಯಲು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲದ ಸಾಧುವಂ ಕೊಲ್ಲಿತ್ತೇ ಅಲ್ಲು ಆಚಾರ್ಯ ಇದು ನೀವು ಕಲಿಸಿದ ವಿದ್ಯೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಏಕಲವ್ಯಾನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ತಾನು ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆ ನರಪರಾಧಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಳಸುವಂತಹದಲ್ಲ ಎಂಬ ಆತನ ನಲ್ಲಿ, ಗುರುವೇ ಹೇಳಿದರೂ ಪಾಪಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆನೆಂಬ ಅರಿವು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನರಪರಾಧಿಯಾದ ಏಕಲವ್ಯಾನಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಕ್ಕೆ ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಸಂಕಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಗುರುವಿನ ಸಂಕಟ ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ದೇಶೋಣರ ಅಪಕ್ಷಯಿಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿರಿಸುತ್ತಾನ್ನು ಗುರುದಷ್ಟಿಸೆಯಾಗಿ ನೇಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ದೇಶೋಣನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತೊಳಳಾಟವನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ಏಕಲವ್ಯ’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೇಶೋಣ ಮತ್ತು ಅಜುರು ಕಾಡಿಗೆ ಬೇಟಿಗೆ ಹೋಗಿರುವಾಗ ಅಗೋಚರವಾಗಿ ಬಾಣಗಳು ನಮ್ಮ ಬೇಟಿ ನಾಯಿಯ ಬಾಯಿ ಮುಜ್ಜಿಸಿದ್ದು ದೊಡ್ಡ ವಿಸ್ತೃಯ. ಈ ಸಾಹಸ ಮಾನವನಂತು ಅಲ್ಲ ಅವನು ದೇವನೊ ಗಂಧರ್ವನೊ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅಜುರನ ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇಶೋಣರು ದ್ವಾಸಾಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ಶಬ್ದವೇಧಿ ವಿದ್ಯೆ ಎನ್ನುವರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಏಕಲವ್ಯನೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಗುರುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಇಂದು ಬಿಲ್ಲಿದ್ದಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಿಗಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಜೊಪಡಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದರೆ ಅಜುರನ ಏಕಲವ್ಯನ ಬಿಲ್ಲಿಯ್ದೇ ಕಂಡು ಅಸೂಯೆ ಪಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಅಜುರನಃ ಭೇ, ಏಕಲವ್ಯ ಒಬ್ಬ ಯಃಕಶ್ಮಿತ್ ಬೇಡ, ಅವನಗೆ ಶಬ್ದವೇಧಿ ವಿದ್ಯೆ ಸಿದ್ಧಿಯೇ? ಅರಸು ಕುಲದನಾವೆಲ್ಲಿ, ಕೇಲು ಕುಲದ ಈ ಕುನ್ನಾಯೆಲ್ಲಿ?

ದೇಶೋಣಃ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಅಂತಸ್ತಿನ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಲಿತವರಿಗೆ ಅದು ಒಲಿಯುತ್ತದೆಂದು ಈಗ ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ.
ಏಕಲವ್ಯಃ ನನ್ನನ್ನು ಅಂದು ಹೊರಗಟ್ಟಿದ ಅಜುರನ ನೇನೇ ಅಲ್ಲವೇ ಕುಲದ ಮಾತೇಕೆ? ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರು ಕುಲದ ಹಿರಿಮೆಯ ಮೋಹನತ್ವಾರೆ”.

ಆಕ್ರಮಣಶೀಲತೆ, ಸವಾರ್ಥಿಕಾರೀ ಮನೋಭಾವ ಆದಳಿತ ವರ್ಗದವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕ. ಆಧುನಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಪ್ರಗತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲದರ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸುವ ಹಂಬಲ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತಳವರ್ಗದ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ಏಳೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದವರು ಮೇಲ್ಪ್ರಗತಿ ಜನರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತೊಳ್ಳಲು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಜಾತಿಯ ಮೌರೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಬುಂದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ದ್ಯೇಣಾರು ಅರ್ಜುನನಾಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಚನದಿಂದ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಗುರುಗಳ ಸಂಕಟ ನಾವಾರಣೆಗಾಗಿ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಏಕಲವ್ಯಾ ಹೆಚ್ಚಿರಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಅಂದು ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆ ಕಲಿಸಿರೆಂದು ಗುರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಂದಾಗ ಈ ಬೇಡ ಯಾವ ಗುರುಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲನೆಂದು ಹಂಗಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೇ ಇದೋ ಗುರು ಬಂಯಸಿದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಈ) ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಪಡೆದ ನಂತರದ ಪರಿಣಾಮ.

‘ಹೆಚ್ಚಿರಳು’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ನಂತರ ಹಿರಣ್ಯಧನು ಮತ್ತೆವಾಸ್ತಲ್ಯದಿಂದ ದುಃಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ದ್ಯೇಣಾರು ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿರಳನ್ನು ಕೇಳಿದೆ ತಪ್ಪಾಯಿತು ನನ್ನಂದ, ಮನಸಾರೆ ಶರಿಸು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹಿರಣ್ಯಧನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ “ ಸಹಿಸಲಾನೆಲ್ಲಿ, ಸಾಪಂಗೊಳುವ ತಾವೆಲ್ಲಿ? ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗಿವಂ ಸರಿಯಹನೋ? ಮಿಗಿಲಹನೋ? ಎಂದು ಕರುಬಿಂದ ಬೆರಳಂ ಕೇಳಿರೆಂದನ್ನ ಗೊಣಗುತ್ತಿಹ ಮನವ ಮಾಣಿಸಲಾಸೇ!” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಆರ್ಯರಿಗಿಂತ ಅನಾರ್ಯರು ಕೆಳಮಟ್ಟದವರು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯೋ, ಕಂದನ ಹೆಚ್ಚಿರಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಮೇಲ್ಪ್ರಾಣದವರನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರೆವು ಎಂಬ ಕೀರಿಯೋ ಅಥವಾ ನಮಗೆ ಕೇಡು ಬಗೆದವರಿಗೂ ನಾವು ಲೇಸನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಾವನೆಯೋ ಎಂದು ಗೊಂದಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಆತಿಧ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೋಗಿ ಎಂದು ಆಹ್ವಾನ ನೇಡಿದಾಗ ಇವರ ಉದಾತ್ತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜೀದಾರ್ಘ ನಮಗೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

‘ಬೆರಳ್ ಗೆ ಕೊರಳ್’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ತಾಯಿಯ ಪಾತ್ರ. ಏಕಲವ್ಯಾನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ

ತಾಯಿ ಆತನ ಉಸಿರು, ಆಕೆಯ ಮಮತೆಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಆತ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅತನಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಂತೆ ಕಾಡಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹಾಗೂ ದೇಶೋಜನ ಗೊಂಬೆಗಳು ಅತನ ಸಂಗಾತಿಗಳು. ತಾಯಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಏಕಲವ್ಯಾಸೇ ಸರ್ವಸ್ವಾಪ್ಯಾ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ವಾಸ್ತಲ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯೇ ಮಗನ ಬೆರಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಕೊರಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯ ಶೋಕ ಮತ್ತು ಶಾಪದೊಂದಿಗೆ ನಾಟಕ ಮುಕ್ತಾಯಿವಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಏಕಲವ್ಯ’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಏಕಲವ್ಯನು ಬಲಗೈ ಹೆಚ್ಚಿರಳನ್ನು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ನೇಡಿದ ನಂತರ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತು ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮೀಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಮಹಾಭಾರತದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಏಕಲವ್ಯನನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಕೌರವ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವ ಪಡೆಗಳಿರುವ ಪ್ರಯುತ್ಸುತ್ತವೆ.

ಅಜುರ್ನಾನಿಗಿನ ಕುರುಕ್ಕೆತ್ತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೇನು ನಮ್ಮ ಪಷ್ಟ ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಏಕಲವ್ಯಃ ಒಬ್ಬ ಯಃಕಕ್ಷಿತ್ ಬೇಡನನ್ನು ಬೇಡಲು ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮೃತವಿದೆಯೇ ಗಾಂಡಿವಿ”

ಈ ಹಿಂದೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಲು ಹೋದಾಗ ಏಕಲವ್ಯನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಅವಮಾನಿಸಿ ಅಗೌರವದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡದ್ದರ ಪ್ರತೀಕಾರವಾಗಿ ನುಡಿದಂತಿವೆ ಈ ಮಾತುಗಳು. ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಪಿಶ್ವಾಸವೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಏಕಲವ್ಯನು ಗೆಲುವಿನ ನಾಜಾಯಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂತೆ ಕೌರವ, ಪಾಂಡವರ ಪಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯೆಯೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ನಲ್ಲಿವ ಪ್ರಭಲ ಅಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಅಂಬೇಧ್ಕರ್ ರವರ ತತ್ತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿತವಾಗಿದೆ.

ಏಕಲವ್ಯ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಡೆಯನ್ನು ಸೇರಿದಿರುವುದರಿಂದ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಕೊನ ವಿವರಿಸಿ, ನಾನು ನೇನು ಸಮಾನರು ಎಂದಾಗ ನಾವಿಬ್ಬರು ಸಮಾನರಲ್ಲ, ನೇನೇಗ ಅಂಗರಾಜ, ಸೂತಪುತ್ರನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನಪ್ರೇ ಸರಿ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ದುಯೋಧನಾನಿಗಿನ ಕುಲಮುದವನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕುವುದೇ ನನ್ನ ಗುರಿಯಾದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆಂಬಿಲಿಸು

ఏకలవ్యా: సాధ్యపిల్ల ననగే అజునన కులమద మాత్ర
అళియబేసు

ఇదరింద ఈ లోకద మేలు కేలు
నాతవాగుపుదిల్ల, ననగే

స్వాధ్యచే ముఖ్య కుల ప్రతిష్టేయ నాతవల్ల కురు
పాండవరల్లి ఒందు పశ్చ వహిసి యారొబ్బర దాళ
నానాగలారె

ఎల్లేల్లు ఇరువ అన్నాయద విరుద్ధ జ్ఞానద
గుత్తిగేయెన్ను

ఎత్తిపిడియువ శాశ్వతగళ విరుద్ధ నన్న యుద్ధ, మేలు కేళింబ
వంజనేయెన్ను అళిసలు నన్న సమర. కురుక్షేత్ర కేవల
లుళ్ళవర

నడువిన కచ్చట, నన్నదు ఇల్లదవర పరవాద హోరాటి, ఈ
సంఘషణ కురు పాండవరిభ్యర విరుద్ధవూ సాగబేసు, ఆగ
మాత్ర.

తుళితళ్ళే సిక్కిదవర బాళినల్లి బేళకు మూడుత్తదే.
కడిగేణేసల్లుట్టివర

బదుకిన తోటదల్లి సమానతేయ హూ అరభుత్తదే.” ఎందు
తన్న అంతిమ నధారివన్ను సారుత్తానే. ఇదే ఈ నాటకద
కేంద్ర బిందువాగుత్తదే.

ఒట్టారేయాగి మూరు నాటకగళు వ్యవస్థేయ అసమానతేయ విరుద్ధ
చ్ఛన ఎతుత్తదే. హబ్బిరళు నాటకదల్లి ఆయ్య ముత్తు అనాయ్య సంస్కృతిగళ
నడువిన సంఘషణవాదరె, బేరళ గే కోరళ నాటకదల్లి తిష్ట ముత్తు దేశి
సంస్కృతిగళ నడువిన సంఘషణవాగుత్తదే. ఏకలవ్యా నాటకదల్లి కుల
మదాంధతేయ విరుద్ధ సంఘషణవాగి కండుబరుత్తదే.

పరామర్శన గ్రంథగళ

- 1, గోచందప్పె, 1946, హబ్బిరళు, మంగళారు.
- 2, కుచెంము, 2023, బేరళ గే కోరళ, ఉదయరవి ప్రకాశన, మైసూరు.
- 3, సిధ్యలింగయ్య, 2020, ఏకలవ్యా, అంకిత పుస్తక ప్రకాశన, బెంగళారు.
- 4, ఆరవింద మాలగత్తి (సం) 2006, కుచెంము కృతి విమర్శ, కన్నడ అధ్యయన సంస్థ,
మానస గంగోత్రి, మైసూరు.

5. ಡಾ. ಮರುಳ ಸದ್ಧಪ್ಪ ಕೆ. 2018, ಅಧ್ಯನಕ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ, ಸಪ್ತ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು.
6. ದೇಜಗ್ರೆ, 2010, ಮಹಾಕವಿ ಕುವೆಂಪು ದರ್ಶನ, ಪ್ರಕಾರಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
7. ಬಾಲಸುಖ್ಯಾನ್ ನರಹಳ್ಳಿ, 2002, ಕುವೆಂಪು ನಾಟಕಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಂಕಿತ ಮಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
1. ಗೋವಿಂದಪ್ಪ, 1946, ಹೆಚ್‌ರಳು, ಮಂಗಳೂರು, ಪು 3
2. ಕುವೆಂಪು, 2023, ಬೆರಳ್ ಗೆ ಕೊರಳ್, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, ಪು 12
3. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ, 2020, ಏಕಲವ್ಯಾ ಅಂಕಿತ ಮಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ,ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು 25
- 4.ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ, 2020, ಏಕಲವ್ಯಾ, ಅಂಕಿತ ಮಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ,ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು 28
- 5.ಗೋವಿಂದಪ್ಪ, 1946, ಹೆಚ್‌ರಳು, ಮಂಗಳೂರು, ಪು 9
- 6.ಗೋವಿಂದಪ್ಪ,1946, ಹೆಚ್‌ರಳು, ಮಂಗಳೂರು,ಪು 10
- 7.ಗೋವಿಂದಪ್ಪ,1946, ಹೆಚ್‌ರಳು, ಮಂಗಳೂರು,ಪು 11
- 8.ಕುವೆಂಪು, 2023, ಬೆರಳ್ ಗೆ ಕೊರಳ್, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, ಪು 14
- 9.ಕುವೆಂಪು, 2023, ಬೆರಳ್ ಗೆ ಕೊರಳ್, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, ಪು 15
- 10.ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ, 2020, ಏಕಲವ್ಯಾ, ಅಂಕಿತ ಮಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ,ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು 31
- 11.ಗೋವಿಂದಪ್ಪ,1946, ಹೆಚ್‌ರಳು, ಮಂಗಳೂರು,ಪು 19
- 12.ಗೋವಿಂದಪ್ಪ,1946, ಹೆಚ್‌ರಳು, ಮಂಗಳೂರು,ಪು 31
- 13.ಕುವೆಂಪು, 2023, ಬೆರಳ್ ಗೆ ಕೊರಳ್, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, ಪು 26
- 14.ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ, 2020, ಏಕಲವ್ಯಾ, ಅಂಕಿತ ಮಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ,ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು 43
15. ಗೋವಿಂದಪ್ಪ,1946, ಹೆಚ್‌ರಳು, ಮಂಗಳೂರು,ಪು 34
- 16.ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ, 2020, ಏಕಲವ್ಯಾ, ಅಂಕಿತ ಮಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ,ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು 58
- 17.ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ, 2020, ಏಕಲವ್ಯಾ, ಅಂಕಿತ ಮಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ,ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು 60